

Jõululaul Swedbankile

Läbi laia lageda
Leidis pank Rumeenia
Panka juhtis Bonnesen,
Kes ei olnud õnneseen

Aisakell, aisakell, eesti klient on hell
Pankur, mida lubasid? ja tulemus on null?

Kaugelt-kaugelt Põhjamaalt
Saabus Tallinna signaal:
Swedil uus on eetika -
Tunnistame vigu ka!

Aisakell, aisakell, kadund raha hääl
Veidi muutke suhtumist, ja Swed on jälle mäel!
Aisakell, aisakell, moraali kauge hüüd -
Selgitage kuuse all meile tõde ära nüüd!

God Jul!

Selget silmavaadet uuel aastal soovivad oma kodupangale
Teie usaldavad kliendid Rumeenia investeringute päevilt

Täpsem info Rumeenia maadeostu tagamaadest ja Swedbanki pettunud klientide pretensioonidest panga vastu eesti, rootsi, inglise ja vene keeles aadressil:

<http://swed-where-is-our-money.eu>

Idufirmad avasid tehaseid ja kogusid

Lõppeval aastal ei koondunud kogu edu ja raha ühe idufirma kätte, kuigi TransferWise meelitas ligi sadu miljoneid dollareid ning kasvatas oma väärtuse 3,5 miljardi dollarini.

KRISTEL HÄRMA
kristel.harma@aripaev.ee

Äripäev

Ettevõtte töötajad ja seniseid investorid said oma osakuid müüa 292 miljoni dollari eest. Nii tegi TransferWise ettevõtte asutajate kõrval miljonäri rohkem kui kümnest nende esimestest töötajatest, kelle seas oli ka eestlasi.

Hiigeltehingute puudumise tõttu ei korranud see aasta üldkokkuvõttes eelmise aasta tipptulemust, kus Bolt kaasas ükssarviku staatuseesse jõudes Daimleri juhtimisel 175 miljonit dollarit ning lükkas kogu Eesti idufirmadesse tulnud riskikapitali üle 330 miljoni euro piiri. Siiski on sel aastal Eesti idufirmad kaasanud eurodes 294,5 miljonit, millest rekordilised rohkem kui 25 miljonit tuli Eestist. Ka sõlmitud tehingute arv ei ole olnud Eesti *start-up*ide ajaloos kunagi nii suur – 67. Tehingute keskmine suurus on võrreldes viimase paari aastaga aga veidi langenud, alla 4,5 miljoni euro.

Eesti Startupijuhtide Klubi presidend Sten Tamkivi hinnangul on nendest huvitavamaidki arve. "Juba päris mitmendat aastat järjest võib öelda, et Eesti *start-up*idel pole kunagi nii hästi läinud kui sel aastal.

Kui lugeda kokku, et meil on Eestis 900–950 alustavat tehnoloogiaettevõtet ning nendest umbes 200 on tulnud siia asutama inimesed mujalt maailmast, on see pilt oluliselt rahvusvahelisem. Sektoris töötab juba üle 6000 inimese," loetles Tamkivi. Tema sõnul on idufirmades töötavate inimeste arv kasvanud 30% juba viimased viis kuus aastat.

Magusaim raha on teenitud raha

Üks arv, mida Tamkivi veel investeeringute kõrval jälgib, on see, kui palju teenivad idufirmad oma raha. "Kõige magusam ei ole mitte see raha, mis tuleb investorilt käest, vaid see, mis tuleb kliendi käest. See kinnitab kõige paremini, et seda, mida see ettevõte on hakanud tegema, on ka vaja." Tema sõnul teenivad Eesti *start-up*id oma toote või teenuse müügist aastas kokku 650–700 miljonit eurot eksporditulu.

Nii on Tamkivi hinnangul väga loogiline, et investorid panevad meie idusektorisse kolmandat aastat järjest ligikaudu 300 miljonit eurot juurde. "Kui sul on tugev kasvav sektor, tempo ei lange, inimesi ja ettevõtteid lisandub, on täiesti loomulik, et investorid sinna raha sisse panevad."

Investeeringute arve vaadates tõdes Tamkivi, et see käibki hooti. "Kui mõnel aastal meil üks TransferWise'i või Bolti tehing

VÕRDLU

Idu- ja tehnoloogiafirmad, mille taha kogunes enim riskikapitali

investeeringu summa miljonites eurodes

investorid:

Naya, JB Nordic Fund, Invenfin, Creandum, G Squared, SEB, SICAV-RAI, Superangel, Shen Li, Ott Kaukver, Jevgeni Kabanov + Darsana Master Fund LP (USA)

75% tuli institutsionaalsetelt investoritelt peamiselt Soomest, Rootsist ja Norrast, 25% pensionifondidelt Lätist, Eestist ja mujalt Euroopast

Target Global, Balderton Capital, Tom Stafford of DST Global, Latitude, Taavet Hinrikus

Morpheus Ventures ja varasemad investorid Shasta Ventures, Matrix Partners, MetaPlanet Holdings ja teised koos uute investoritega TDK Ventures, Qu Ventures ja teised

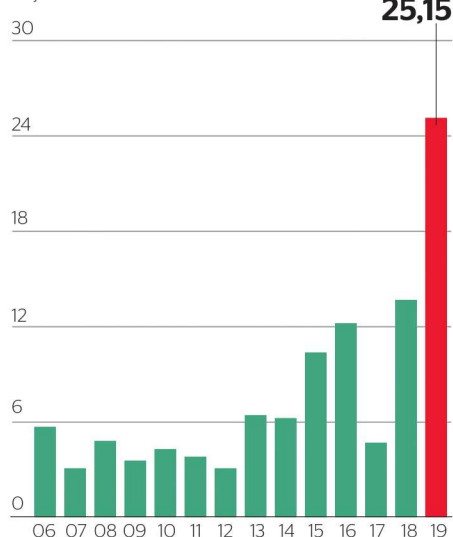
Insight Venture Partners, Tola Capital, Wildcat Capital Management, Grassy Creek

Draper Esprit, NTT DOCOMO Ventures, Global Brain, Karma Ventures, The Entrepreneurs Fund

ALLIKAS: EESTI STARTUJUHTIDE KLUBI

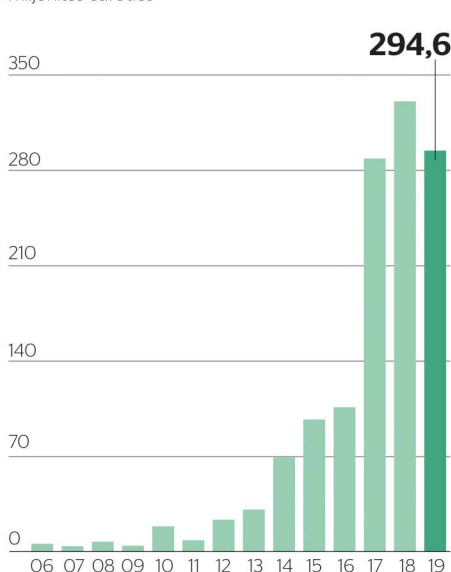
Eesti kapital panustas siinsetesse idufirmadesse kaks korda enam kui varasemal rekordaastal

miljonites eurodes

Viimastel aastatel on pannud investorid Eesti idufirmadesse igal aastal ligi 300 miljonit

miljonites eurodes

67

tehingut tehti idufirmadega sel aastal. See on seni suurim arv.

▲ Tegelased filmist "Ükssarvik".

PARIMAD

Idufirmad valisid aasta parimad

Aasta uus tulija: Pactum. Pactumi teised asutajad on idufirma VitalFields kaasasutaja Martin Rand ja endine Starship Technologiese tehisintellekti juht Kristjan Korjus. Pactumi tehisintellekt peab inimestega läbirääkimisi, et leida mõlemale poolele parim võimalik tehing.

Aasta isemajandaja: Extend-Law. Juristide igapäevast elu lihtsustava tarkvara tootja paistab idufirmade juhtide teatel silma toimiva ärimudeli loomisega ilma siiani välist kapitali kaasamata.

Aasta panustaja: Riina Einberg. Ta on tippjuhina jätnud otsese tugeva jälje tehnoloogiavaldkonna edulugude, nagu Skype, ZeroTurnaround, Guardtime, Monese ja Bolt, kasvule, ja leiab alati aega, et jagada oma kogemusi uute alustavate ettevõtjatega.

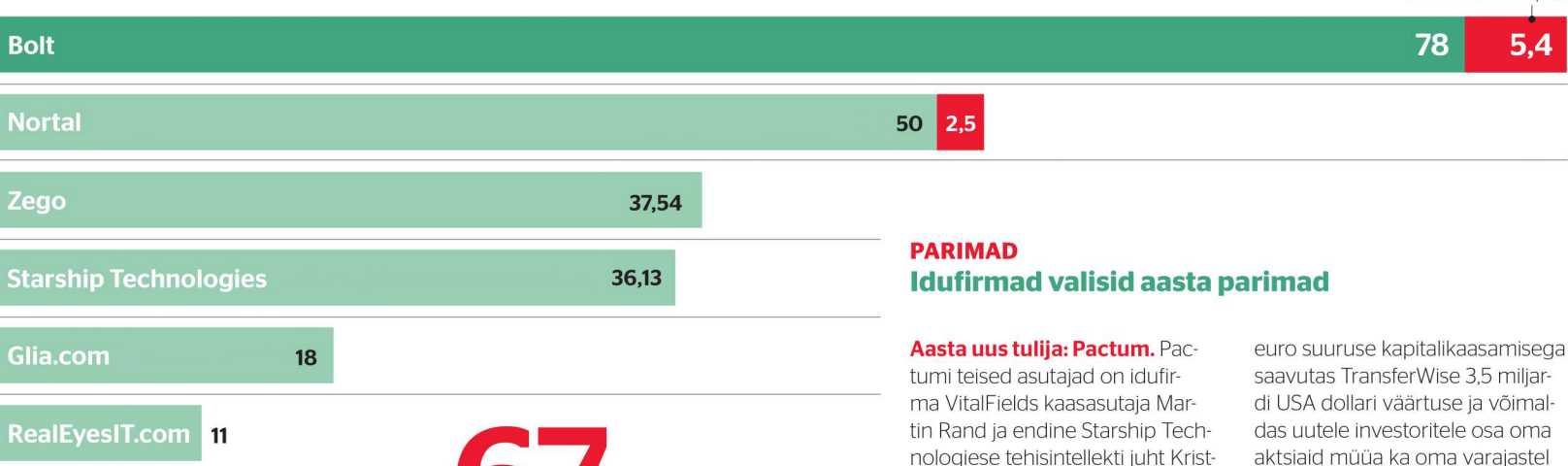
Aasta tegu: film "Ükssarvik", autor Rain Rannu. Selleaastane värske Eesti mängufilm on valijate hinnangul andnud mitmekümnele tuhandele inimesele autentse ja värvika pildi alustava tehnoloogiafirma tegemise vólust ja vólust.

Aasta tulemus: TransferWise'i aktsiate teisene müük. Oma maikuus toimunud 260 miljoni

euro suuruse kapitalikaasamisega saavutas TransferWise 3,5 miljardi USA dollari väärtuse ja võimaldas uutele investoritele osa oma aktsiast müüa ka oma varajastel töötajatel. "See on leidlik viis, kuidas kogu ettevõtet müümata või veel börsile minemata tekitada Eestisse juurde hinnanguliselt sadakond majanduslikult kindlustatud inimest, kes omakorda panustavad aega ja raha uute kasvuettevõtete tekkimisse ja idufirmakogukonna arengusse," selgitasid idufirmade juhid.

Aasta idufirma: Bolt. Eelmisel aastal, siis veel Taxify nime all, samuti aasta parimaks valitud Bolt on jätkuvalt maailma kalleim Eesti osaühing, mis vahendab sõite 35 riigis enam kui miljardi euro eest aastas. Bolt pakub tööd 1400 inimesele (400 neist Eestis) ja paindlikku teenimisvõimalust miljonile autojuhile maailmas. 2019. aastal laiendas Bolt hoogsalt elektritõukerataste äri, avas restoranidest toidu tellimise teenuse ja asus pakkuma Euroopas süsinikuneutraalseid sõite, eesmärgiga panustada kliimamuutuste maandamisse ja keskkonnasäästlikumasse eluviisi.

Eestist tulnud kapital

jõudu

◀ Eesti Startupijuhtide Klubi president Sten Tamkivi ja riskikapitalifondi United Angels asutaja Riivo Anton tõdesid, et sel aastal on silma jäänud palju välismaalasi, kes on tulnud Eestisse idufirmat asutama.

FOTO: ANDRAS KRALLA

» Juba päris mitmendat aastat järjest võib öelda, et Eesti start-up'idel pole kunagi nii hästi läinud kui sel aastal.

Eesti Startupijuhtide Klubi president Sten Tamkivi

moodustab lõviosa paarisajast miljonist, mis aastast investorite käest tuleb, siis ma arvan, et sel aastal tehingute arvu suurenemine ja keskmise tehingu vähenemine näitab, et see põhi või baas on jälle laiemaks läinud: tulevad uued tiimid, kes tõstavad alguses väiksemaid ringe kapitali. Aga samal ajal tegi ka TransferWise suure tehingu.”

Edukast idust kasvavad järgmised

Riskikapitalifondi United Angels asutaja-partner Riivo Anton tõdes samuti, et raha kaasamine on vaid üks näidik, mis sektorit kirjeldab. “Minul on silma jäänud, et palju on tulnud siia välisasutajaid ja meiegi fondis on vähemalt üks ettevõtte, mis on Eesti ettevõtte, aga mille asutajatest ei ole ükski pärit Eestist. Nad on leidnud tee Eestisse.”

Oluline märk on ka teistkordsed start-up'ide asutajad. “Juba mitmendat aastat järjest näeme teistkordseid asutajaid, kes on varem teinud mõne ettevõtte ja sellest edukalt väljunud või nad on mõnes edukas ettevõttes töötanud ja nüüd otsustanud teha oma ettevõtte. Minu arvates on need aspektid vähemalt sama olulised kui see, et rahastamine on siin regioonis endiselt väga heal tasemel,” ütles Anton.

Tamkivi sõnul on see kogu maailmas trend, et tugevad innovatsioonikeskkonnad tekivad sellest, et mõne ettevõtte edust kasvavad välja inimesed, kellel on kogemus suure asja ehitamisest ning ka inimeste võrgustik ja ligipääs kapitalile. “See toimib samamoodi, nagu Soomes tulid Nokia järel kõik mobiilitehnoloogia mängufirmad ja Rootsis Ericssoni järel elektroonikafirmad ja Saksamaal arenesid Siemensi ümber tööstuselektroonikafirmad. Eestis oli selleks esimeseks laineks ilmselt Skype,” rääkis Tamkivi.

Tamkivi meenutas, et 2005. aastal Skype'i eBayle müües tekkis Eestis esimest korda selline nähtus nagu riskikapital. “Neid samu rahastamise arve me jälgimegi 2006. aastast. Enne neid ei olnud. Kui ma vaatan täna neid noori alustavaid tiime, näen seal üha rohkem Pipedrive'i, TransferWise'i taustaga inimesi. Ehk siis oli Skype'i laine ja nüüd on juba järgmised lained.”

Sel aastal alustas näiteks rahapesuga võitlev Salv, kelle asutajatel on varem TransferWise'is ja Skype'is töötamise kogemus. Tehisintellektiga tegeleva idufirma Pactum taga on Eesti e-residentsuse programmi endine juht Kaspar Korjus, idufirma VitalFields kaasasutaja Martin Rand ja endine Starship Technologiesi tehisintellekti juht Kristjan Korjus. Pipedrive'ist arenesid

välja turundusautomaatikaga tegelev Outfunnel ja Klaus, kes arendab klienditoe tiimidele mõeldud vestlusanalüüsi platvormi.

Anton ütles, et paljude uute alustajate motivatsioon on midagi sellist, et nad ei tahtnud kunagi hakata juhtima ühte suurt osakonda, vaid nad on alati tahtnud lähendada mõnda huvitavat probleemi. “Kui tehnoloogiaetevõtted lähevad suuremaks, võib-olla ka natuke korporatiivsemaks, siis teatud segment inimesi otsib uut väljakutset.”

Usku Salvi ja Pactumi meeskonda näitasid ka esimesed rahakaasamised, kus Pactum kogus Eesti investoritelt miljoni ning Salv sai kokku 1,8 miljoni euro suuruse panuse, mis on esimese rahastuse kohta erakordselt suur.

Ja ikkagi kõik ei õnnestu

Tänavustest uutest tulijatest üht lemmikut ei tahtnud Tamkivi otseselt valida, sest start-up'idega ei tea kunagi, mis õnnestub ja mis mitte, ja see polegi nii oluline.

“Väljaspool idufirmade sektorit vaadates on alati üks suur kontrast traditsioonilise majandusega – sageli on see hirm ebaõnnestumise ees,” ütles ta. “Kui inimene võtab pangast väga suure laenu selleks, et teha tootmisetevõtte, on tema plaani väga harva sisse kirjutatud see, et kõik võib tuksi minna. Tehnoloogiaetevõtet ehitama hakates võtad sa suure riski. Olles investor, kellel on portfell täis neid ettevõtteid, olen arvestanud, et osa õnnestub ja osa mitte. Sa elad kaasa kõigile, kes proovivad, sest juba selle esimese sammu julguses on nii palju väärtust ja selle juures ei ole sellist depressiooni, et äkki ei tule välja ja siis on halvasti. Kui välja ei tule, proovitakse uuesti ja tehakse midagi muud,” ütles ta.

Idufirmade tehased toodavad päris asju

Riivo Antoni silmis on üks põnev kiire kasvu valdkond AI ehk tehisintellekt ja eriti tehisintellektil põhinevad tooted.

Käega katsutavad tooted tähendavad aga, et Eestisse tekib järjest rohkem idufirmade tehaseid. Üks põnev firma on United Angelsi investeering Kingdom Technologiesse, mis arendab suuri alasid niitvat robotmuruniidukit. Juba tuntud on Starship ning hiljuti oma tehase avanud sõidukeid internetti lülitav Comodule.

Tamkivi hinnangul võiks riistvara ja tehased võtta vähemaks vastandamist, justkui idufirmad ei toodagi mingit päris asja. “See on tobe ja kunstlik vastasseis. Comodule avas tehase, Digital Sputnik avas oma leedlampide tehase ja Ampler avas uue elektrijalgrataste tehase. Nimetage veel kolm tehast, mis on Eestis avatud, kus kõik teevad ägedaid globaalselt müüdavaid tooteid!” ütles Tamkivi.

“Cleveron ka kindlasti laien-das oma tehast,” arvas Anton.

VILLA PILLAPALU

Hind: 390€

RABAMATKAD

KOOS SAUNA JA ÖÖBIMISEGA VILLA 2-s

kuni 8 inimest

Sooduspakkumine kehtib kuni 31.03.2020

Hind sisaldab:

Räätsamatk + saun koos kümblustünniga
+ luksuslik ööbimine (1 öö)

+372 506 3368 | villa@villapillapalu.ee

Harju maakond, Anija vald, Pillapalu küla, Pillapalu, 74502

www.villapillapalu.ee

Suure juubeldamise taustal paistab ärevust

Kui eelmisel aastal saime börsiaasta kokkuvõttes kirjutada, et odavnes kõik, mis odavneda sai, siis tänavu oli peamiselt vastupidi.

Siiski leidis erandeid nii kodumaal kui ka laias maailmas.

ÄRIPÄEVA BÖRSITOIMETUS
bors@aripaev.ee

VÕRDLU

USA börsil suurepärase aasta

S&P500 indeks
ALLIKAS:
THOMSON REUTERS

Helde dividend tõi korraaks tõusu, järgnes paigalseis

Merko Ehituse aktsia, eurodes

Merko Ehitus teatas koos 2018. aasta ja IV kvartali vahearuandega rekordilisest 1eurosest dividendist, mis eelmise päeva sulgemishinna pealt tegi dividenditõuluseks üle 10%. Järgnes vähemalt viimase viie aasta suurim kauplemiskaive, ligi kuu ajaga kallines aktsia üle 12%.

20. veebruar

Rahapesukahtlus jõudis Eesti ning Skandinaavia ühe suurima panga Swedbankini.

25. veebruar

Tallinna Kaubamaja teatas ettevõtte ajaloo kõrgeimast dividendist, 0,71 eurot aktsia kohta.

18. märts

Rahahätta sattunud Baltika teatas lahendusest: uus aktsiaemissioon, pärast mida on oodata tollaste aktsionäride osaluse olulist vähendamist. "See on ettevõtte ja tema aktsionäride jaoks kõige parem lahendus," ütles Baltika suuromanikku KJK Fundi esindav Kustaa Äimä. Ettevõtte tollane juht Meelis Milder andis mõista, et kavandatavad ümberkorraldused jäävad talle viimaseks.

26. märts

ERTEN Real Estate Fund III teatas uuest aktsiaemissioonist, mille tulemusel tõuseb aktsiakapitali suurus 10 miljoni euro võrra 42,2 miljoni euroni.

Teine kvartal tõi börsile uued maailmanimed

See oli tõeline IPOde kvartal, kus börsile tõi oma võlakirjad Saudi Aramco ning aktsiad noteerisid Lyft ja Uber. Viimasel kahel läks päris halvasti, kuid edukate börsidebüütidenä saab nimetada Pinteresti ning Beyond Meati.

Ei saa pärast IPOt nokka üles

Uberi aktsia hind, dollarites

23. mai

Pisike torm Läänemerele: kui Eckerö ostis uue laeva, teatas Tallinki nõukogu esimees Enn Pant, et see laev on üks vana kärü.

19. juuni

Tallinna Vee kaotus. Ringkonnakohus otsustas, et Tallinna Veel pole õigust nõuda saamata jäänud tariifitulu seoses konkurentsiametiga vaidluse ja veetariifide külmumisega. Tallinna Vesi jäi kaotajaks ka rahvusvahelises vahekohtus (vaidlus Eesti riigiga).

Suvel kõlas pensionikära ja saabus kole pankrot

Kuumaks teemaks sai pension: reform, fondid, tootlused ja tulevik. Tuleva juhatuse liige Tõnu Pekk arvutas välja, et kui eestlased oleksid 2002. aastal hakanud teise samba raha panema otse Vanguardi indeksifondi, oleksime ligi miljardi euro võrra rikkamad.

Rahapesuskandaalist räsitud

Swedbanki aktsia hind, Rootsi kroonides

19. juuli

Rahapesuskandaalid jõudsid Põhjala pankade majandustulemustesse, hädas Swedbank kärpis dividendimäära 75% pealt 50%-le.

1. august

USA Föderaalreserv langetas esimest korda alates 2008. aastast intressimäära 0,25%-lt 2,25%-le, oktoobriks langes see 1,75% tasemele. Intressimäärade langetamisega tegelesid paljud suurriigid. Miinus ei olnud piir: Euroopa Keskpang langetas intressimäära -0,5%-le.

24. august

Börse ehmatas maailma vanima reisibüroo **Thomas Cooki** pankrot, mis tõi kaasa värinad maailma turismiturul.

11. september

LHV aktsiaemissioon. Kuu lõpuks oli LHV aktsiad kokku märgitud 32,4 miljoni euro eest.

16. september

Naftaturg lõi Saudi Araabia ja Jeemeni konfliktist kihama, vahepeal allapoole liikunud nafta hind võttis mõneks ajaks suuna üles.

9,4%

protsenti on selle aasta algusest tõusnud Tallinna börs. Kolme aasta peale koguneb tõusuks juba üle paarikümne protsendi.

Aasta lõppes ärevalt

Neljas kvartal tõi nii positiivset kui ka negatiivset elevust ja kuu on suuresti kujundanud kolm sündmust: ühisrahastusinvestoritel jäi 6 miljonit eurot lõksu, Tallinna börsile jõudis uus ettevõtte ning Äripäev võttis luubi alla Investoriteliidu.

november

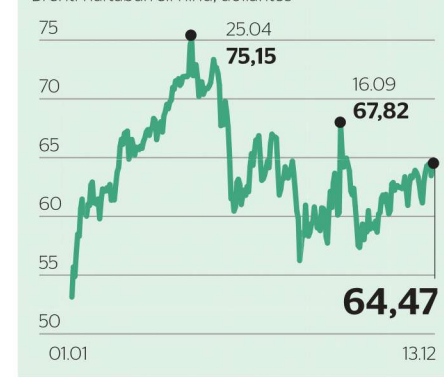
Coop Pank sisenes uue ettevõtte Tallinna börsile, pakkudes emissioonil kokku 46 miljonit aktsiat. Kohe pärast hinna avaldamist (1,15–1,30 eurot) tulid analüütikud lagedale arvutustega, mis näitasid, et aktsia võib olla ülehinnatud, raske oli ennustada, kuidas rahvaaktsiana esitletud uuel tegijal emissioonil minna võib. Kokku märgiti 71% kogu mahust ehk 37,9 miljonit aktsiat. Tänu uue firma börsidebüüdile sai Tallinna väärtipaberiturg juurde ligi 4700 uut investorit ja inimeste huvi investeerimise vastu tõusis.

detsember

Investoriteliidu ja toidulisanditootja Mera-vita tegevuse ümber rullus lahti skandaal, milles suurimat kasu on siamaani saanud ettevõtmiste asutaja Swen Uusjärv. Äripäeva ajakirjanik lasi Investoriteliidul endale teha presentatsiooni investeerimisvõimalustest. Selgus, et eelkõige suunatakse investeerima vitamiinitootjasse Mera-vita, sealjuures vassitakse 2,3miljonilist kahjumit kaks korda väiksemaks. Samas tunnustatakse ausalt, et laenuinvestoritele kavatsetakse tagasimakseid teha uute aktiivainvestorite poolt firmasse toodud rahast.

Nafta hoidis maailma ärevil

Brenti naftabarreli hind, dollarites

6,9

protsenti oma selle aasta kõrgeimale, 9,62eurosele tasemele tõusis Tallinna Kaubamaja aktsia paari päevaga pärast rekordilisest dividendist teatamist.

Head koostööpartnerid!

**Soovime teile rahulikku
jõuluaega ning edu
ja kordaminekuid
uueks aastaks!**

EHITUSTRUST

7 isevärki ettevõtjat

Äripäev on sel aastal kirjutanud mitmest värvikast, sageli ka küsitava ettevõtluspraktikaga tegelastest. Aasta viimases lehes on mõistlik neile tegelastele veel kord otsa vaadata. Nimetagem neid sõbralikult aasta ärikateks.

Prügiärimees Mihhail Vomm

KOIT BRINKMANN
koit.brinkmann@aripaev.ee

Mihhail Vomm on toimekas mees, temal jätkub aega ja tahtmist nii garaažiühistute juhatustes toimetada kui ka prügiäris ette võtta.

Millegipärast heidavad mõned Vommiga kokku puutunud inimesed talle ette rahade kadumist, kuid ega siis ettevõtlusel inimesel ei peagi kõik alati õnnestuma.

Noorema mehana oli Vomm perekonnanimi Boiko ning siis sattus ta aeg-ajalt seadusega pahuksisse. Ühel 2012. aasta aprillikuu õhtupoolikul vehkis ta Tondi Selveri parklas noaga ning nädalapäevad hiljem ähvardas Vomm relvaga Tallinna-Tabasalu-Tallinn liinil sõitvat bussijuhti. Ta tõmbas relval kuuli rauda, suunas selle bussijuhi poole ning käskis tal bussist välja tulla. Relvakangelasele mõisteti kokkuleppemenetluses poolteist aastat vangistust tingimisi.

Aasta hiljem oli mees uuesti kohtu ees, seekord jäi ta lühimenetluses süüdi kehalise väärkohtlemise paragrahvi järgi ning sai karistuseks poole aasta pikkuse vangistuse. Aastal 2001 oli Vomm aga mõistetud süüdi kuritahtliku huligaansuse ning avaliku varguse eest.

“Noorpõlve rumalused,” kommenteeris praeguseks prügiäris kanna maha saanud Vomm toonaseid karistusi. Aga eelmisel aastal kirjeldas ETV Plussi uuriv saade “Insight”, kuidas Vomm on üle võtnud korteri- ja garaažiühistute juhatusi ning seejärel ühistud rahast tühjendanud.

Maaomanik lasti üle

Äripäev puutus Vommiga kokku sel kevadel seoses Tallinnas Betooni põiku kerkinud ebaseadusliku prügimäega. Vomm firma N&B Sorteerimiskeskus OÜ väljastati 2017. aastal jäätmeleba ning selle järgi võis kinnistule korraga ladusta-

da kuni 450 tonni ehitusjätmeid.

Kui keskkonna-inspektsiooni inspektor 2018. aasta märtsis ühe naabri kaebuse peale kohapeal käis, oli platsile kuhjatud juba umbes 10 000–15 000 tonni jätmeid. Selle koguse eest on hinnanguliselt saadud vähemalt pool miljonit eurot.

Vomm laiusas aga käsi. Tema ei ole enam N&B Sorteerimiskeskuse omanik ja juhatuse liige, vaid kohapeal toimetav lihtne sorteerija ning temal on nüüd uus firma V-Sort OÜ. Vomm teada võis kogu skeemi taga käia suurem mäng.

Kas maaomanik lasti lihtsalt üle? “Selles oligi asja mõte,” sõnas ta, kinnitades, et tema selle taga ei olnud ja ta pole seda raha saanud. “Vaadake mind, kas ma töötaksin siin traktori peal edasi, kui oleksin selle raha saanud?” küsis töötunkedes Vomm ja näitas oma mustade küünealustega käsi.

Keskkonnainspektsioon aga otsustas tublit töömeest kiusata ja ühel ilusal kevadhommikul, kui Vomm istus naisega rahulikult hommikusöögilauas, tuldi kodu läbi otsima. Kuidas aga ettevõtja peaks edasi toimetama, kui läbiotsijad võtavad arvuti ja telefoni kaasa? Isegi kodus olnud 5500 eurot sularaha krabati kaasa.

Paraku ei saanud sellega tagasilöögid otsa. Kõigepealt lõpetas Betooni põigu kinnistu omanik Pranas Mickevicius lepingu Vommiga, prügikonteinerite vedamisega tegelena ettevõttega V-Sort ning Vommil tuli sealt tehnikaga ära kolida.

Siis selgus, et Vommil naise Anastassia Filatova (praegu Vomm) firmale AF Haldus OÜ Maardus Kroodi oja ääres asuvale ligi 4000 kuupmeetri suurusele kinnistule on veetud ebaseaduslikult ehitus- ja lammutusjätmeid. Keskkonnainspektsioon algatas selle peale as-

jaolude ja süüdlase väljaselgitamiseks väärteomenetluse ning haldusmenetluse jätmete likvideerimiseks.

Vomm ütles, et ta peaks ikka loll olema, kui enda kinnistule sellise asja tekitaks. Tema sõnul on ta sissepääsule keti ette pannud, kuid kahel korral on see puruks tehtud.

Suured plaanid

Kui Väike-Maarja vald müüs talvel veebikeskkonnas Osta.ee Rakke aleviku lähisel Mõisaküla külas asuva kinnistu, oli 905 euro eest ostjaks Vommil naine. Mõne aja pärast liikus kinnistu OÜ-le BRTK, kelle juht ja omanik on Andrei Škarlakov. Ettevõtte esitas keskkonnaametile jäätmeleba taotluse, et hakata kinnistul käitlema kivi- ja pinna-sejätmeid. Aastane maht oleks 25 000 tonni.

Jäätmeleba taotluses Škarlakov kontaktina antud telefoninumbril helistades võttis vastu aga hoopis Mihhail. Selgus, et keegi oli teinud lolli nalja. “Minna pole seotud selle jäätmeleba taotluse ja selle firmaga. See telefoninumber on ekslikult märgitud sinna,” teatas Vomm.

Škarlakov on Vommile kuuluvate firmade Puiduhakkete has OÜ ning Tehnika Hooldus ja Remont OÜ juhataja liige. Võibolla saaks Vomm aidata, kuidas Škarlakoviga kontakti saaks võtta? “Ma pole temaga suhelnud pikka aega. Ma võin küsida temalt ja kui ta tahab, siis ta võtab teiega ühendust. Kui ta ei taha, siis ei võta. Ta on natuke omamoodi,” hakkas Vommil kõne lõpetamisega kiire.

Mihhaili firma V-Sort tegutseb nüüd Tallinnas Paljassaare teel ning praegu otsitakse töökätk veoautojuhti, kellele pakutakse palka 1200–1500 eurot.

Fantoomärikas Kristian Kesner

PIRET REILJAN
piret.reiljan@aripaev.ee

Kristian Kesner on oma tegutsemis- ja elustiili poolest viimase kümnemeha aastaga kurikuulsaks saanud. Tänavu on tema tegemiste uurimiseks algatatud kaks kriminaalasja, mistõttu on kogenud skeemimeister taas pildil.

Kui Kesner on aastate jooksul tundunud ehk isegi koomiline kuju, siis Äripäeva uurivad lood annavad alust pidada teda vägagi mõjukaks tegelaseks allilmas. Meenutagem kas või seika, et niinimetatud mafiaprotsessis kohtu all Hubert Hirv üritas trellide tagant Kesneriga lepitust leida, saates talle üpris meeleheitliku kirja.

Äripäev kirjutas novembris, kuidas Kesneri kontrolli all olnud ettevõtte TrioNordik OÜ pangakonto näitab ilmekalt tema laristavat elustiili: pidevad reisid, luksuslikud ehted, restoranid, elu Monacos, ostlemised Nice'is, sularahaorgia jpm.

Ent sellel kontrol toimunu näitab ka rahapesule iseloomulikke suurte summade pööritamist seotud kontode ja offshorkade vahel. TrioNordiku kontrol käis rahapidu aastatel 2012–2016. Ametlikult oli ettevõtte tegevusetu.

Teine suurem teema, millega Kesner tänavu Äripäeva veergudele murdis, oli kogunud ettevõtja, Aserbaidžaanist pärit Movsum Mehtijevi elutöö hävitamine. Nimelt õnnestus Kesneril omale sisuliselt tasuta välja rääkida Mehtijevi üles ehitatud hulgimüügikontserni ASI Haljas tütarühing

AS Tallinna Karastusjookid. Kesneri võime inimesi ära tinnistada on juba legendaarseks muutunud.

Nii TrioNordiku kui ka Tallinna Karastusjookide asjas on algatatud kriminaalmenetlus. Seni on Kesnerile külge jäänud vaid raha ja rikkus, aga mitte kohustused ja karistused. Saame näha, kuidas edasi.

Toona veel tundmatu mehena sattus Kesner esimest korda meedia tähelepanu alla 2007. aastal, mil tema äripartnerid olid Keskerakonna rahastajad, Ain Seppiku pojad Siim ja Sulev Seppik. Mehed teenisid siis Tallinna ajakirjandusmaja müügiga sadakond miljonit krooni. Edaspidi hakkasid riburada välja tulema Kesneri skeemid ja näiteks Seppikud püüdsid end temast ruttu distantseerida.

Kesner on tuntud ka kui Hummeri ja hiljem Mercedes-Maybachiga võlglane. Nimelt on aastate eest välja kuulutatud tema pankrot, kuid ometi pole ta oma luksuslikust elustiilist pidanud loobuma.

Aastaid toimetas Kesner enda asutatud kiirlaenuäris MiniCredit, kus ta ametlikult figureeris õige vähe, kuid varijuhina aastaid. Nüüdseks on selgunud, et MiniCredit toitis aastaid ka Kesneri luksuslikku elustiili.

Kurioosne Kristjan Sild

ELIISA MATSALU
eliisa.matsalu@aripaev.ee

Kinnisvaraäriees Kristjan Sild müüs Keilas võlaõiguslepinguga kortereid, mille maksuamet enne tehingu lõpuni viimist arestis, kuna Sillal olid maksuvõlad.

See tähendab, et Sillale korterite sissemaksuks kümneid tuhandeid eurosid maksnud inimesed jäid nii-öelda lõksu – suur summa oli makstud, kuid ostetud vara endale saamise asemel tuli hakata ametivõimudega asjatama.

Teine kurioosne Sillaga seotud juhtum sellest aastast puudutab uusarendust Lool, mille jaoks kaasas Sild ühisrahastusplatvormilt Crowdestate hulga raha, ent seejärel rikkus mitut lepingutingimust ega andnud ennast investoritele enam näole.

Näiteks tekitas Sild ettevõttele Loo Kodu OÜ 90 000 euro suuruse maksuvõla, ei avaldanud investoritele majandustulemusi ja koormas pärast raha kaasamist Loo Kodu kinnistud mitme hüpoteegiga.

Pärast hüpoteegi seadmist moodustas Sild korteriomandeid, millele on seatud miljoni euro suurune hüpoteek Tallinna

Hoiu-Laenuühistu kasuks. Sellistest samumudest jättis Sild investoreid teavitamata. Lugu kulmineerus sellega, et Sild võõrandas Loo Kodu varad oma äripartneritele ja muutis Loo Kodu varatuks.

Sild ütles Äripäevale, et igasugused kanitise väited on alusetud.

Investeeringisskeemimeister Swen Uusjärv

PILLE IVASK
pille.ivask@aripaev.ee

Äripartnerid ütlevad Swen Uusjärve kohta, et ta on justkui Kolumbus: tõmbab asju käima, on hea jutuga ja veenev.

Uusjärv on teinud Investoriteliidust ja viitamiinitootjast Meravita endale stabiilse rahamasina. Sel ajal kui investorid ootavad, et firma börsile läheb, kasseerib Uusjärv sisse head tootlust ettevõttest, mis ägab kahjumis. Skeem on lihtne: Uusjärve suuorosalusega firma müüb investoritele Meravita aktsiaid, saades selle eest raha. Selle raha laenab ta Meravitale, saades laenu pealt 12,5% intressi.

Äripäevale jäi aga arusa-

matuks, mida tehakse Meravitas investori-
te rahaga. Kui Uusjärve käest Meravita koh-
ta sisulisi küsimusi küsida, libiseb ta neist
üle, rääkides suurstavalt hoopis firma glo-
baalsetest plaanidest.

Samal ajal armastab Uusjärv külluslikku
elu: ta sõidab ringi ühe suurema saadaole-
va luksusmaasturiga Cadillac ning elab Me-
riväljal. Jääb küsimus, mis raha eest saab ta
seda kõike endale lubada, arvestades, et tal
on küll arvukalt firmasid, ent nende majand-
ustulemused on tagasihoidlikud.

Äripäev on Uusjärvest kirjutanud ka va-
rem, 2011. aastal, mil ta jäi ajakirjanikele
silma sellega, et tema loodud Swizzbankers,
mis hiljem jäi hambusse finantsinspekt-
sioonile, pakub investoritele suurt tootlust.

Pelmeenikuningas Alexander Musarov

MARGE VÄIKENURM
marge.vaikenurm@aripaev.ee

Eesti pelmeenikuningas Alexander Musarov sattus sel aastal tähelepanu alla, millist ta seni polnud saanud.

Miljonieurose maksuvõlaga Uvicu va-
rem positiivse mainega omanik Musarov
maadleb võlgadega, kuhu vedas kaasa pan-
gad. Samuti pettusid tuntud väikeinvesto-
rid, kes pumpasid raha Uvicu võlakirjadesse.
Musarov ise on põhjendanud oma raskusi põru-
misega Venemaal. Ta investeeris ligi 10 miljonit eu-
rot Novgorodi lähedale, et panna püsti suurtööstus,
kuid algul rahastamist lubanud Vene riik hüppas te-
ma sõnutsi alt. Nii et võlad jälitavad teda ka Venemaal.

Värvikas Marie Rosin

JAANUS VOGELBERG
jaanus.vogelberg@aripaev.ee

Ärinaisel Marie Rosinal on värvikas ja mitmepalgeline karakter.

Ühelt poolt presenteerib Rosin ennast põhimõttekindla võ-
lausaldajate huvide eest seisja ja
ärikultuuri parandajana. Sel-
leks tarbeks on ta loonud orga-
nisatsiooni Võlausaldajate Liit
ja tihti ka meedias sõna võtnud,
muu hulgas tankiste sarjates.

Teisalt on Rosinal sel-
les valdkonnas ka väga
konkreetsed äri-
huvid. Äri-

päev kirjutas aprillis, kuidas Ro-
sina ettevõtte nõuab Raplamaa
ettevõtjalt tema juba 2012. aastal
likvideeritud ettevõtte väi-
detava võla tasumist, ähvarda-
des vastasel juhul negatiivse-
te artiklite ja YouTube'i videote
avaldamisega Inforegistri äriin-
foportaalis. Teemat uurides sel-
gus, et tegu pole üksikjuhtumi-
ga – sarnaseid ähvardusi tegid
Rosina firmad tohutule hulga-
le Eesti ettevõtjatele.

Selline ärimudel võib
olla täiesti legaal-
ne, kuid kindlasti
mitte eetiline.

Loata laenuärimees Boriss Adel

KRISTEL HÄRMA
kristel.harma@aripaev.ee

**Boriss Adel leidis viisi, kuidas finantsinspeksiooni kontrolli alt läbi lipsata ja ikkagi laenu-
ärisse siseneda. Lahendus on hoiu-laenuühistu vorm, mida inspeksioon ei kontrolli.**

Kui Adel kolm aastat taga-
si laenude väljastamiseks luba
taotles, ütles finantsinspekt-
sioon, et ta ei sobi kõrgendatud
nõuetele vastavale finantssek-
tori ametikohale ega üldse fi-
nantssektorisse. Adelile saade-
tud otsuses seisab, et ta on ol-
nud suhtluses finantsinspekt-
siooniga ebausaldusväärne ja
andnud valeinformatsiooni.

Vaid kolm päeva hiljem re-
gistreeriti Geldexi hoiu-laenu-
ühistu, mille nõukogus oli Adel,
kelle olid ühistu liikmed ka en-

da esindajaks volitanud. Hiljem
märkis ühistu Adeli nõukogu
esimeheks.

Hoiu-laenuühistu juhatuse,
nõukogu ja revisjonikomisjoni
on ta mehitanud enda pere-
liikmete ning teiste temaga seotud
inimestega. Ehkki finants-
inspeksioon praegu veel hoiu-
laenuühistuid ei kontrolli, on
sellised läbipõiminud suhted
hoiu-laenuühistutes seaduse-
vastased.

Rahuliku jõuluaega soovivad Vana Villemi kõrtsid!

villemipubid.ee

Kuhu ja miks pole mõistlik oma pensioniraha investeerida?

On põhjust arvata, et juba aasta pärast jõustub seadus, mis lubab kohustuslikust pensionifondist raha välja võtta, et seda ise paremini investeerida.

KRISTJAN PRUUL
kristjan.pruul@aripaev.ee

Äripäev

Häid jõule ja
toredat aastavahetust!

Tartu
Uksetehas

*Täname oma kliente ja
soovime rahulikku pühade aega!*

PLAATIMISSEGUD

MÜÜRISSEGUD

KROHVISSEGUD

PÕRANDASEGUD

PAHTLID

BETONID

SOOJUSTUSSÜSTEEM

EHITUSKEEMIA

TALLINN
MÜÜGIESINDUS JA LADU
LIIVALAO 16, TALLINN 11216
TEL/FAKS: 65 65 744
E-MAIL: UNINAKS@UNINAKS.EE

LIHULA
TEHAS, MÜÜK JA LADU
VALUSTE TEE 1, LIHULA 90303
TEL/FAKS: 47 78 743

WWW.UNINAKS.EE

Kaks asja, mida enne investeerimist tasub üldse silmas pidada, on see, kas investeeringust on võimalik ka enne tähtaega, järelturust, loobuda, ja see, millised olid vastaspoole alternatiivid enne, kui ta sinu käest raha küsis. Meravita näitel on järelturuga lood suhteliselt kehvad. Ja kui tegemist on päriselt kiiret kasvu (ja esialgu vähest kasumit) lubava ettevõtmisega, siis on väikeinvestori kõrval turv päris suur.

9. detsember

Oht oma säästudest ilma jääda enne kui pensionipõli käes, on ühisrahastuses endiselt suur. Võlakirju, millel puudub investeerimisreiting, ja kuhu näiteks pensionifondid oma raha ei paneks, nimetatakse inglise keeles rämps võlakirjadeks: *junk bonds*. Kui ühisrahastusplatvorm tegeleb aga eraisikutele kõrgeprotsendiliste laenuade and-

Väiksemate ettevõtete rahakaasamisprobleem on päriselt olemas. Ka OECD soovitas valitsusel mõelda, kuidas tagada teisi rahastamiskanaaleid kui pangad, kust laene keeruleine saada. Pigem kaheldav on aga arvata, et OECD soovitas väiksemate ettevõtete

Ka HLÜde puhul ei ole inimfaktori probleem kuhugi kadunud. Äripäev on tänavu kirjutanud, kuidas HLÜde asutamise- ni jõudnud inimesed, keda finantsinspektsioon ei lubanud näiteks pangandusse: taust liiga kahtlane. Või on tegemist inimestega, kel selja taga kantud karistused käibemaksupettuste eest. Kas tasub ikka jätta oma sääste selliste inimeste juhtida?

► Oma pensionirahase investeerides ei tohi minna ilusate lubaduste lõksu – lubatud rikkuse asemel võite hoopis kogu rahast ilma jääda. FOTO: SHUTTERSTOCK

Täiskasvanuks saamise aasta

Lõppev aasta tõi ühisrahastusse panustajatele esimesed valusad õppetunnid ja näitas portaali murekohti.

PILLE IVASK
pille.ivask@aripaev.ee

Äripäev

“Minu hinnangul oli aasta ühisrahastuses märgiline seetõttu, et ühisrahastus on jõudmas küpsemasse faasi, kus näeme ka riskide realiseerumist,” ütles investor Kristjan Liivamägi.

Ohu märke oli juba varemgi, aga suurem sibilimine hakkas pihta sügisel, mil selgus, et Crowdestate'i vahendusel investoritelt 700 000 eurot kaasanud Q-Haus Baltic on vahetanud nime, juhutuse liiget ning ettevõtte suhtes on algatatud pankrotimenetlus. Portaali investorid olid teadmatutes, sest Crowdestate'i lehel polnud juhtunut tükk aega kippu ega kõppu.

Murekoht on teavitamine

Nii juhtuski, et investorid, kes olid asja kohta mõnest muust allikast kuulnud, said eelise ning neil õnnestus oma investeeringut Crowdestate'is järelturul müüa ja leida ha-

puks minevale laenule ostjaid nende hulgast, kelleni teave Q-Haus Balticu nimevahetusest ja pankrotimenetlusest veel jõudnud ei olnud. See tõi välja ühisrahastuse uue ja terava probleemi – investorite teavitamise puudulikkuse.

Liivamägi ütles, et ühisrahastusprojekti ebaõnnestumine on märgiline. Portaalid peavad tema sõnul hakkama rohkem tegema halvaks minevate projektidega ning seega ka üles ehitama meeskonna, kes päriselt oskavad selliste projektidega midagi peale hakata.

Äripäev kirjutas septembrikuus juhtkirjas, et ühisrahastusportaalid peavad järgima iseenda poolt heas tavas sätestatud nõudeid avatusele ja läbipaistvusele. Kui seni on seda tehtud raha kaasamise ajal, siis tegelikult peaks seda tegema kogu aeg. See aitab suurendada investorite usaldust por-

taali vastu ega peleta ka värskeid investoreid minema.

Liivamäe meelest on seesugune reaalsuspauk isegi hea, sest sunnib investoreid üksikajalikumalt projektidesse süvenema ning lahti mõtestama riskide realiseerumise ning kapitali kaotuse.

Maht lihtsalt suureneb

Investor Kristi Saare lisas, et kui tänavu tundus, et ebaõnnestunud projekte on justkui palju, siis tegelikult lihtsalt tähendab suurem rahastatud projektide hulk seda, et ka numbriliselt suurem arv projekte ebaõnnestub.

“Võib eeldada, et paari aastaga see number stabiliseerub ja investorid, kes kõrvetada on saanud, tõmbavad oma investeermisstrateegiat veidi konservatiivsemaks,” hindas ta.

GROLLS
TÖÖRIIETE JA ISIKUKAITSEVAHENDITE SPETSIALIST

Häid jõule ja turvalist uut aastat!

www.grolls.ee

Grolls Lasnamäe Peterburi tee 75, Tallinn ☎ 60 70 160 ✉ info@grolls.ee
Grolls Mustamäe Laki 30, Tallinn ☎ 60 70 155 ✉ mustamae@grolls.ee

A part of the multi-specialist **swedol**

Björnkälar

NYTELLO

UNIVERN

Gesto WORKWEAR

▲ Tallinna lähedal Loo Kodud OÜ on nüüdseks varatuks tehtud. FOTO: LIIS TREIMANN

PANE TÄHELE Mitmel projektil keeld peal

Crowdestate on seadnud kauplemiskeelu mitmele projektile, millest ka Äripäev on tänavu kirjutanud.

Lepa tee projekt. Loo Kodud OÜ arendas Tallinna lähedal Loo Kodu Kastanikodude projekti, millele otsis rahastust ka Crowdestate'ist. Portaal teatas aga mõne aja eest oma investooridele, et kinnistusregistri järgi on Loo Kodu OÜ omanik ja juht Kristjan Sild ettevõtte varad võõrandanud oma äripartnerile ning tehingu tulemusel on Loo Kodu OÜ muudetud varatuks.

Baltic Forest. Crowdestate'i portaali laekus info selle kohta, et Baltic Forest OÜ esitas mõne aja

eest kohtusse saneerimisavalduse. Baltic Forest on pisut enam kui aastaga Crowdestate'ist laenu võtnud 10,45 miljonit eurot.

Q-Haus Baltic. Septembris selgus, et investoritelt 700 000 eurot kaasanud Q-Haus Baltic on vahetanud nime, juhatusel liiget ning ettevõtte suhtes on algatatud pankrotimenetlus.

Crowdestate'i kodulehel pole täpselt nimekirja projektidest, millele on kauplemiskeeld rakendatud.

Ühisrahaasutusportaalide täiskasvanuks saamist iseloomustab ka investorite aina suurem huvi. Saare ütles, et ühisrahaasutus murdis tänavu massidesse.

“Suurim kohalik portaal Mintos rahastab kuus juba rohkem kui 400 miljoni euro eest laene. Seda ei saa enam väikeseks summaks pidada. Kui varem oli rõhk sellel, et ühisrahaasutuses saab kasu või 10 euroga alustada, siis nüüd on oluline pluss, et alustada võib vabalt ka 100 000 euroga,” arutles Saare.

Rohkem raha ühisrahaasutuses tähendab ka seda, et tootluses on tippu raskem teha. Kuna üha rohkem raha on valdkonda sisse voolanud, ei ole laenukontorit ja -projektide enam nii suurt survet investorite raha pärast võidelda, arvas Saare.

Seda muutust toetab tema sõnul eeskätt see, et lisatud on erinevaid mugavustooteid, mis lubavad investoril ise üha vähem otsuseid teha, ent ka tootlus on selle võrra väiksem. “Seda peegeldab eelkõige see, et tavapäraselt jõulueelset intressiralli see aasta näha ei ole,” ütles Saare.

Alustajale siiski hea koht

Samas tõdes Saare, et ühisrahaasutus on alustavale investorile jätkuvalt hea koht.

“Siiski peab arvestama sellega, et ühisrahaasutuses on tootlus ja tulemusel väga tugevalt seoses sellega, et kui palju sa infovoogu jälgid ja kuidas oma portfelli haldad,” manitses ta.

Mida vähem ise analüüsida, seda suurem on tema sõnul tõenäosus saada pihta just ebaõnnestunud projektidele. See tähendab omakorda madalamat koondtootlust, arutles Saare, kes jätkab enda sõnul aktiivselt ühisrahaasutuses investeerimist.

Investorid ärevil: puidufirma läks san eerimisele

Pärnu lähedal tegutsenud puidufirma Baltic Forest OÜ, mis on ühisrahaasutusportaalilt kaasanud miljonid eurod, teatas saneerimisest ja pani sellega investorid oma raha pärast muretssema. Ettevõtte omanik ja ühisrahaasutusportaal juhataja liige kirjutas, et samas, et paanikas ei ole põhjust.

KORRIGEERITUD KASUMI ARVUTUS
Kasumikalkulaar, miljonit €
2019
2018
2017
2016
2015
2014
2013
2012
2011
2010
2009
2008
2007
2006
2005
2004
2003
2002
2001
2000
1999
1998
1997
1996
1995
1994
1993
1992
1991
1990
1989
1988
1987
1986
1985
1984
1983
1982
1981
1980
1979
1978
1977
1976
1975
1974
1973
1972
1971
1970
1969
1968
1967
1966
1965
1964
1963
1962
1961
1960
1959
1958
1957
1956
1955
1954
1953
1952
1951
1950
1949
1948
1947
1946
1945
1944
1943
1942
1941
1940
1939
1938
1937
1936
1935
1934
1933
1932
1931
1930
1929
1928
1927
1926
1925
1924
1923
1922
1921
1920
1919
1918
1917
1916
1915
1914
1913
1912
1911
1910
1909
1908
1907
1906
1905
1904
1903
1902
1901
1900
1899
1898
1897
1896
1895
1894
1893
1892
1891
1890
1889
1888
1887
1886
1885
1884
1883
1882
1881
1880
1879
1878
1877
1876
1875
1874
1873
1872
1871
1870
1869
1868
1867
1866
1865
1864
1863
1862
1861
1860
1859
1858
1857
1856
1855
1854
1853
1852
1851
1850
1849
1848
1847
1846
1845
1844
1843
1842
1841
1840
1839
1838
1837
1836
1835
1834
1833
1832
1831
1830
1829
1828
1827
1826
1825
1824
1823
1822
1821
1820
1819
1818
1817
1816
1815
1814
1813
1812
1811
1810
1809
1808
1807
1806
1805
1804
1803
1802
1801
1800
1799
1798
1797
1796
1795
1794
1793
1792
1791
1790
1789
1788
1787
1786
1785
1784
1783
1782
1781
1780
1779
1778
1777
1776
1775
1774
1773
1772
1771
1770
1769
1768
1767
1766
1765
1764
1763
1762
1761
1760
1759
1758
1757
1756
1755
1754
1753
1752
1751
1750
1749
1748
1747
1746
1745
1744
1743
1742
1741
1740
1739
1738
1737
1736
1735
1734
1733
1732
1731
1730
1729
1728
1727
1726
1725
1724
1723
1722
1721
1720
1719
1718
1717
1716
1715
1714
1713
1712
1711
1710
1709
1708
1707
1706
1705
1704
1703
1702
1701
1700
1699
1698
1697
1696
1695
1694
1693
1692
1691
1690
1689
1688
1687
1686
1685
1684
1683
1682
1681
1680
1679
1678
1677
1676
1675
1674
1673
1672
1671
1670
1669
1668
1667
1666
1665
1664
1663
1662
1661
1660
1659
1658
1657
1656
1655
1654
1653
1652
1651
1650
1649
1648
1647
1646
1645
1644
1643
1642
1641
1640
1639
1638
1637
1636
1635
1634
1633
1632
1631
1630
1629
1628
1627
1626
1625
1624
1623
1622
1621
1620
1619
1618
1617
1616
1615
1614
1613
1612
1611
1610
1609
1608
1607
1606
1605
1604
1603
1602
1601
1600
1599
1598
1597
1596
1595
1594
1593
1592
1591
1590
1589
1588
1587
1586
1585
1584
1583
1582
1581
1580
1579
1578
1577
1576
1575
1574
1573
1572
1571
1570
1569
1568
1567
1566
1565
1564
1563
1562
1561
1560
1559
1558
1557
1556
1555
1554
1553
1552
1551
1550
1549
1548
1547
1546
1545
1544
1543
1542
1541
1540
1539
1538
1537
1536
1535
1534
1533
1532
1531
1530
1529
1528
1527
1526
1525
1524
1523
1522
1521
1520
1519
1518
1517
1516
1515
1514
1513
1512
1511
1510
1509
1508
1507
1506
1505
1504
1503
1502
1501
1500
1499
1498
1497
1496
1495
1494
1493
1492
1491
1490
1489
1488
1487
1486
1485
1484
1483
1482
1481
1480
1479
1478
1477
1476
1475
1474
1473
1472
1471
1470
1469
1468
1467
1466
1465
1464
1463
1462
1461
1460
1459
1458
1457
1456
1455
1454
1453
1452
1451
1450
1449
1448
1447
1446
1445
1444
1443
1442
1441
1440
1439
1438
1437
1436
1435
1434
1433
1432
1431
1430
1429
1428
1427
1426
1425
1424
1423
1422
1421
1420
1419
1418
1417
1416
1415
1414
1413
1412
1411
1410
1409
1408
1407
1406
1405
1404
1403
1402
1401
1400
1399
1398
1397
1396
1395
1394
1393
1392
1391
1390
1389
1388
1387
1386
1385
1384
1383
1382
1381
1380
1379
1378
1377
1376
1375
1374
1373
1372
1371
1370
1369
1368
1367
1366
1365
1364
1363
1362
1361
1360
1359
1358
1357
1356
1355
1354
1353
1352
1351
1350
1349
1348
1347
1346
1345
1344
1343
1342
1341
1340
1339
1338
1337
1336
1335
1334
1333
1332
1331
1330
1329
1328
1327
1326
1325
1324
1323
1322
1321
1320
1319
1318
1317
1316
1315
1314
1313
1312
1311
1310
1309
1308
1307
1306
1305
1304
1303
1302
1301
1300
1299
1298
1297
1296
1295
1294
1293
1292
1291
1290
1289
1288
1287
1286
1285
1284
1283
1282
1281
1280
1279
1278
1277
1276
1275
1274
1273
1272
1271
1270
1269
1268
1267
1266
1265
1264
1263
1262
1261
1260
1259
1258
1257
1256
1255
1254
1253
1252
1251
1250
1249
1248
1247
1246
1245
1244
1243
1242
1241
1240
1239
1238
1237
1236
1235
1234
1233
1232
1231
1230
1229
1228
1227
1226
1225
1224
1223
1222
1221
1220
1219
1218
1217
1216
1215
1214

Aasta parimad palad

Lõppeva restorani-aasta võiks nimetada avanevate vaadete aastaks. Saime juurde päris mitu erilise vaatega söögikohta.

HEIDI VIHMA
kaasautor

Lisaks varemgi silmailu pakkunud NOA-le pakuvad merevaadet nüüd ka Puri ja paar Noblessneri kvartali uustulnukat, lennukat ülelinnavaadet aga lisaks Horisondile ja Komeedile ka Fotografiska ja T1 Malli linna poolsed restoranid.

Lisandus ka ootamatuid rakursse. Ristorante Flavore suured aknad vaatavad Kultuurikatlale ja linnahallile ja kahjuks natuke ka parklale, aga see ei anna eri-

▲ Terrassilt avanev vaade võib vabalt olla üks põhjus, miks tasub Fotografiska restorani külastada.

SPA HOTEL
CONFERENCE CENTRE

Kingituseks elamusi!

Kinkekaardid e-mailile kõigest **1 minutiga!**
Osta mugavalt **e-poest!**

www.vspahotel.ee

▲ Lore, Noblessneri kvartali kõige merepoolsem söögikoht tervikuna: joogid, söögid, teenindus, sisekujundus ja eriline atmosfäär, mida Leiva ja Umami tegijad ikka ja jälle taastavad.

ti tooni, sest autod on ehitistest oluliselt väiksemad. Tartus pakub vaadet südalinnasüdamele Kampus, mis oma kirju valikuga pigem toidutänava kui restorani mõõtu. Lahemaal saab merd nautida restorani Kaspervik terrassilt ja Võse avaratest akendest.

Tagasivaatamiselt võiks meenutada, et uue aja söögikohad alustasid enamasti keldrites. Mõne aja pärast kerkisid nad tänava tasandile, kuid enamasti olid akende taga parklad või paremal juhul lihtsalt sõiduteed. Vaade on aga oluline osa restoranielamusest.

Kõige eredamad elamused

◀ Karlova vaimu elav kehastus ehk Jakobi Jalats oma koduse atmosfääri ja eht itaaliaalike maitsetega.

Veel võiks möödunud aastat nimetada kontseptuaalsete restoranide aastaks. Lisandunud on mitu kohta, mille tegijatel on oma tahtmistest ja sellega koos ka pakumistest selge ja terviklik ülevaade – kellele, milleks ja mida. Näiteks Fotografska, mille peakokk Peeter Piheli köögi kontseptsiooni keskmeks on jäätmevaba elu. Või Põhjala Tap Room, kus elu keerleb ümber õlle. Või GMP Patisserie Tartus, mis on justkui *homage* Prantsusmaa kohvikutele. Samuti kohad, mille suunitluseks on pakuda toidu-joogi ja kokkusaamiskohata lähiümbruse rahvale: Radio ja Old Boy

Mary Jane Kadriorus, Odeon Kalamaja ja Kopli piiril, väike ja tubli pitsa-pastakoht Pomo Ülemiste Citys, Jakobi Jalats Tartu Karlova linnaosas.

Jagamismajandus ja taimetoit

Uue ilminguna on hoogsalt arenev jagamismajandus jõudnud ka restoranidesse: jagamisrestorani toiduportsjonid on suhteliselt väikesed, koosnedes enamasti vaid ühest komponendist ning korraga tellitakse mitu rooga ja jagatakse omavahel, nii et kõik saavad kõigest osa – enam-vähem samamoodi nagu traditsioonilistes Aasia res-

toranides. Pean tunnistama, et pole sellega veel suutnud harjuda, mulle meeldivad koostöökäpa poolt taldrikule loodud kooskõlad. Pealegi on esmakordsel külastusel suhteliselt võrdset töönaoline kas tellida ülearu või jääda pooleldi nälga – portsjonite suurus on väga ebaühtlane. Jagamisrestoranidest jätsid eredama elamuse Odeon, aga ka Pärnu VoVa ja Vehverments.

Minevikku meelde tuletas lugemine üle 2018. aasta kokkuvõtte ja olin üllatunud, et veel aasta tagasi oli põhjust kurt taimetoidu kehva olukorra üle. "Nälga ei jää nad enam ammu, kuid ikka veel tundub taimne toit olevat represseritud," olen kirjutanud. Aastaga on olukord muutunud, nii mõnigi kord tundub just taimetoit olevat menüüs kõige ahvatlevam. Ma olen küll veendunud lihasööja, kuid lihast veelgi enam hindan ootamatust, fantaasiat ja muidugi head maitsete kooskõla ja seda suudavad taimetoidud sel aastal pakuda väga paljudes kohtades. Lisandunud on ka mitu täistaimset söögikohta, mida meelsasti külastavad ka lihasööjad, eriti hea meel on Kalamaja-Kopli piiril asuvast restoranist Tru Kitchen, aga ka vanalinna Plant on toidu poolest väga hea.

Veel kurtsin eelmisel aastal karskete ehk alkoholivabade jookide viletsa valiku üle. Selles vallas on olukord endiselt lootusetu. Paari alkovaba õlut ja kolme-nelja magusat jooki, mille suhkruisaldusest ettekandja midagi ei tea, ei saa nimetada valikuks. Jään endiselt ootama karskeid ja kargeid jooke.

Kurtmisrubriiki kuulub sedapuhku ka teenindus. See tundus küll minevat aasta-aastalt paremaks, kuid nüüd paistavad head ja õppimisvõimelised inimesed olevat otsa saanud. Mõni nädal tagasi sain lühikest aega lahti olnud uue restoranikvartali nooblis ja kõrge hinnatasemega söögikohas sellise teeninduse osaliseks, mida ei mäleta ei kohutavatest kaheksakümendatest ega heitlikest üheksakümendatest.

FOTOD: RAUL MEE

SOOVIME
HÄID JÕULE JA
TURVALIST
UUT AASTAT!

EHITAJATE TEE 114, 13514 TALLINN | TEL: 664 4874 | INFO@CAESAR.EE
WWW.CAESAR.EE

Superpraad

TALVEGRILL JA AHJULIHAD
2019

Kikase lihameistrite valmistatud kana- ja kalkuniliha ahjupraad on meeldiv ja kerge nauding, samas ka korralik köhutäis, mis kindlustab hea enesetunde kogu päevaks.

AHJU & VALMIS!™

Uhke valik Kikase superpraade, parimaid jõulutooteid nüüd müügil: COOP, Prisma, Selver, Rimi, Maxima, Kaupmees & KO

www.kikas.ee facebook.com/kikaseesti

Indrek Mäe: Äripäeva aasta ajakirjanik

Äripäeva aasta ajakirjanik 2019 on börsitoimetuse ajakirjanik Indrek Mäe, nominentideks olid uudistetoimetuse ajakirjanikud Kristjan Pruul ja Pille Ivask ning fotograaf Liis Treimann.

Aasta ajakirjanikku valides hindas Äripäeva toimetajatest koosnev žürii ajakirjaniku initsiatiivikut, mitmekesisust, mõjukust, abivalmidust. Nendele omadustele vastasid sel aastal kõik neli nominenti.

Indrek Mäe kirjutatud lood on olnud tellijate seas enimloetud, lisaks asus ta lõppeval aastal juhtima investeerimisraamatute kirjutamise projekti ning ta lõi aktiivselt kaasa Äripäeva raadio hommikuprogrammi ning raadiouudiste toimetajana.

Indrek julgeb võtta vastu uusi väljakutseid ning samas ei tee järeleandmisi enda teiste ülesannete täitmisel.

Liis Treimann on lisaks imelistele fotodele teinud sel aastal mitu haaravat olemuslugu ehk ta ei piirdu lugude jutustamisel ainult fotodega. Need lood on sündinud Liisi enda ideedest.

Ta otsib pidevalt teemasid, mida kajastada, sest usub, et fotograaf ei ole lihtsalt tööriist, kes ootab ja siis täidab käsku, vaid leiab, et fotograaf peab ka ise sisu pakkuma ning päevakajalistel teemadel silma peal hoidma.

Liis seisab hea selle eest, et lehe ja veebilugude illustratsioonid ei oleks teisejärgulised ning ajakirjanikud mõistaksid, et loo juures olev illustratsioon on sama oluline kui tekst.

Kristjan Pruul on väga produktiivne, sest tal on hea nina teemade leidmiseks ning ta on ideede allikas ka teistele Äripäeva ajakirja-

nikele ja toimetajatele. Lisaks on ta alati valmis kolleegide aitama ning leiab aega nende teemadesse süveneda.

Kristjan ei karda keerulisi teemasid ja teeb endale asjad selgeks ehk ei jäta loosse vastu- seta küsimusi. Kristjanil on hea silm uudiste peale ning ta on tubli ka päevatoimetajana.

Pille Ivask on sel aastal silma paistnud kire ja sihikindlusega, mis on toonud palju teravaid ja põnevaid lugusid teemadel, mis lähevad korda laiale avalikkusele – olgu selleks riigi peaprokurör ja võimuliidu poliitikute suhted, hoiu-laenuühistud, kinnisvarabuumist kasu lõikavad pahalased või vitamiinidega rikastuda üritavad investorid. Pille juhitavaid raadiosaateid on nauditav kuulata, sest ta on saate külalistele võrdne vestluspartner. Ta ei jookse lati alt läbi ja teeb endale kajastatavad teemad selgeks.

Pille on väga hea intervjuueerija, ta oskab teravaid küsimusi esitada nii, et need ei tundu asjaosalistele rünnakuna.

Ka on ta väga hea meeskonnamängija – mitmed tema selle aasta silmapaistvamad lood on valminud koostöös mõne teise kolleegiga. Samuti on Pille end tõestanud päevatoimetaja rollis.

Aasta toimetaja on **Anu Jõgi**

Anu on toimetuses üks niinimetatud sidusainetest, kes hoiab müüris kive koos.

Ta omab väga pikka ajaloolist mälu ning see on oluline just suhteliselt noorte ajakirjanikega toimetuse puhul.

Anu on suurepärane lugude toimetaja, pealkirjade panija ning kõigele tipuks veel ka hea inimene. Tal on alati energiat tegutseda ning kaasa mõelda.

Ta on uudishimulik toimetaja, kes elab ajakirjaniku loole kogu hingest kaasa ja läheb loosse toimetades väga süvitsi sisse. Kellele poleks Anu õhtuti helistanud ja ikka mingit lauset üle küsinud?

Anu oskab väga head nõu anda lugude voolavamaks muutmisel, seda ka hilja õhtul, kui kell enne lehe trükki saatmist eriti kiiresti tiksub – ta tahab, et lugu oleks kindlasti nii hea kui võimalik ning lugejale arusaadav ja nauditav lugeda.

HEAD KLIENDID JA KOOSTÖÖPARTNERID!

TÄNAME KÕIKI MEELDIVA KOOSTÖÖ EEST 2019. AASTAL!

SEL AASTAL OTSUSTASIME JÕULUKINGITUSTE TEGEMISE ASEMEL TOETADA VÄHIRAVIFONDI „KINGITUD ELU“.

SOOVIME TEILE RAHULIKKU JÕULUAEGA JA TEGUDEROHKET UUT AASTAT!

AS KUNDA NORDIC TSEMENT

Aasta parimad lood ja nominendid

UUDIS

“Hoiustajate rahaga toidetakse keelatud tehinguid” ja “Laenukontor maskeerus hoiu-laenuühistuks”, autorid Pille Ivask, Kristel Härma, Priit Pokk ja Jaroslav Tavgen
 “Infoajastu inkasso ähvardab tuhandete ettevõtjate maine rikkuda”, autor Jaanus Vogelberg
 “Seaduse varjus piirati võimalusi kohtuistungite kajastamiseks”, autor Koit Brinkmann
 “Riik tahab kõik hotellikülalastajad otse politseisse anda”, autorid Kristjan Pruul ja Kristel Härma

UURIV

Artikliseeria Investoriteliidust ja Meravita investeerimisskeemist, autorid Pille Ivask ja Anu Lill
 Artikliseeria prügilatega seotud probleemidest, autor Koit Brinkmann
 Artikliseeria ärimees Kristjan Silla kinnisvaraskeemidest, autorid Eliisa Matsalu ja Pille Ivask
 “Kokkumängu kahtlus”, autor Pille Ivask

BÖRSILUGU

“Ühisrahastuse juht peab haput laenu kelmuseks”, autor Indrek Mäe
 “Karm hinnang Coop Panga rahapesuriskile”, autor Koit Brinkmann
 “Miljonärist investorit ehmatav juhtum Tallinna börsil”, autor Anu Lill

OLEMUS

“Miks Kaarel on miljonär ja mina ei ole”, autor Linda Eensaar
 “Hubert Hirve salajased kirjad vanglast: “Kui see leitakse, tuleb ilge jama”, autor Katariina Krjutškova
 “Rentnikud lahkuvad T1st, mahajääjad ei kaota lootust”, autor Linda Eensaar

ARVAMUS

“Kellele ma oma pensioniraha kogun”, autor Liina Laks
 “Riik karistab edukamaid lapsevanemaid”, autor Piret Reiljan
 “Kuidas minust sai võimalik kurjategija”, autor Katariina Krjutškova

Äripäeva raadio aasta tegija on **Rivo Sarapik**

Rivot on nimetatud Äripäeva raadio hääleks.

Ta töötab suurepäraselt väga mitmel ringel – äratav kuulajaid hommikuprogrammides, toimetab raadiouudiseid, avab tippjuhtide mõttemaailma oma põnevates vestlussaadetes ja lööb kaasa ülejäänud Äripäeva raadioprogrammi tootmises.

Rivo on ka tugev ankur terves Äripäeva toimetuses, kes õpetab kolleegidele hea raadiosaate salanippe. Seejuures saab ta kuulajatelt kiita oma meeldiva tämbri ja tasakaaluka oleku eest.

**Soovime
oma klientidele ja
koostööpartneritele
kauneid jõule!**

Meeldivate kohtumisteni uuel aastal!!

RB
RAKVERE BETOON

► Mati Vetevool võit-
leb oma elutöö pärast.
Suvel puhkenud
skandaal M.V.Wooli
kala puhtuse üle sai
novembri lõpus hävita-
va otsuse: veterinaar-
ja toiduamet otsustas
sulgeda ettevõtte
tehased, kogu tooraine
tuleb maha kanda,
töötajad koondada ja
ettevõtet ähvardab
pankrot.

FOTO: LIIS TREIMANN

Äripäeva aasta parim foto ja parim portreefoto

Inimene ja aeg. Parimad fotod 2019

Eelmise aasta lõpus Äripäevaga liitunud legendaarne fotoreporter Liis Treimann lõi platsi puhtaks. Aasta parim foto on lihtne ja emotsionaalne jäadvustus elu raskemaid hetki üle elavast kalatööstur Mati Vetevoolust, kelle elutöö puruneb otse vanahärra silme all. Lisaks võitis Liis parima olemusfoto preemia.

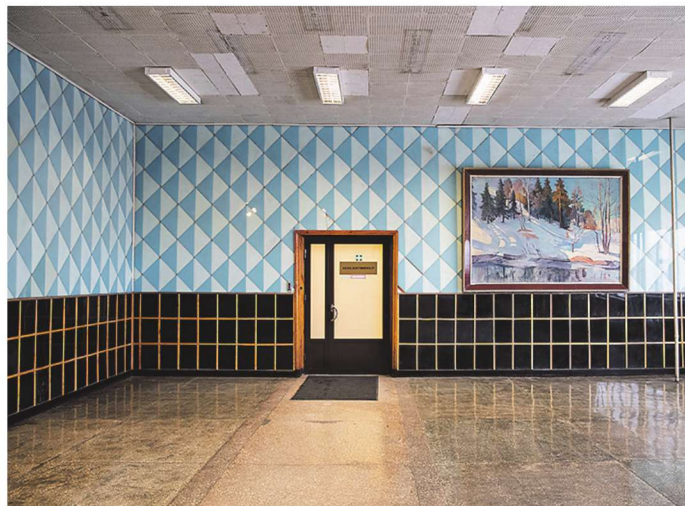
▲ **Portreefoto nominent.** Rahandusminister Toomas Tõniste viimaseid päevi superministeeriumis oma kabinetis. "Ma julgen öelda, et on hästi palju häid asju tehtud, aga jah, see uudis, mis nüüd tuli tagantjärele, et 2018. aastal oli defitsiit suurem, siin ma tõstan käed üles – ma ei saa sinna midagi teha," ütles peagi rahandusministri ametist lahkuv Toomas Tõniste. FOTO: ANDRAS KRALLA

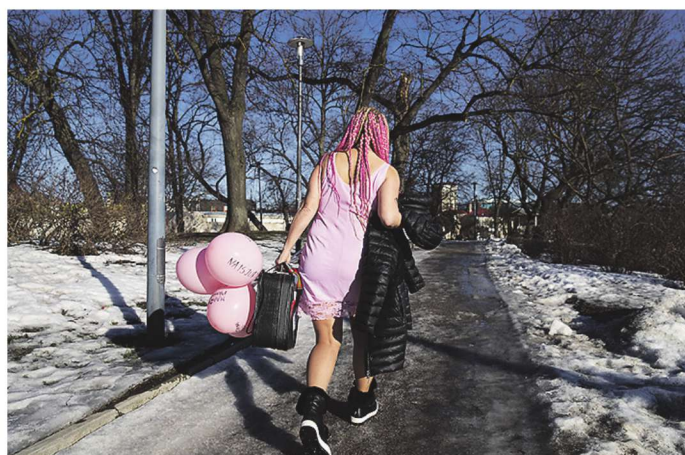
▲ **Portreefoto nominent.** Karikakramäng. Neinar Seli viskab Tartusse vanale Raadi lennuväljale plaanitud päiksepargi aladel nalja: "Saan toetust, ei saa toetust, saan toetust". Pargi rajamine seisab maa-alal kõrguvate keskkonda säästivate rehvimägede likvideerimise taga, sest ei ole selge, kes ja millal seda teha võiks. FOTO: LIIS TREIMANN

Olemusfoto võitja

▼ **Olemusfoto nominent.** Hellenurme külas asuvas ligi 300 elaniku Lõuna-Eesti Hooldekeskuses on mängutund. Uuest aastast võivad vanadekodude kohatasud aga kerkida kuni 300 euro võrra ja mõne ajaga suletakse ligi kolmandik vanadekodudest, prognoosivad hooldekodude esindajad. FOTO: ANDRAS KRALLA

▲ **Olemusfoto nominent.** Fotolugu "Toompeale pääsemise hind" – tuhanded läbikoputatud ukseid, kotitäis käsitsi lõigatud paberist südameid, saanisõit ja südavalvisel tänaval kantud roosa kombinee. Äripäeva fotograafid jälgisid, mida kõike jagavad ja teevad poliitikud, et riigikogu valimistel häält koguda. FOTO: LIIS TREIMANN

◀ Fotolugu "Viimane kustutab tule" – Narva energiaplokkide lõpp läheneb. Pika ajalooga Narva energiaplokkidele tiksus kell: kui töötunnid täis saavad – ilmselt uuel aastal –, tuleb plokkid sulgeda ja töötajad minema saata.

FOTOD: LIIS TREIMANN

Armsad koostööpartnerid ja kliendid!

**Õnne, tervist, mõtteid häid, päevi rõõmsaid hetki täis!
Südamesse soojust, lembust, lootustesse rõõmsat helgust.**

**Soovime kõigile kaunist jõuluaega
ja toredaid taaskohtumisi uuel aastal!**

FLINT.

Uudisfoto võitja

► President allkirjastas valitsuse ametisse. Tseremooniale järgnenud pressikonverentsil vaatab president Kersti Kaljulaid põlglikult uut siseministrit Mart Helmet, kes on teda varem korduvalt laimanud.

FOTO: ANDRAS KRALLA

Kontakt: Rehe tee 3, Soinaste,
61709 Tartu maakond
+372 50 78307, info@eccom.ee

Erilahendused tööstustele, masinaehitajatele, kunstnikele, muuseumidele jpt.

Laserlõikus ja lasergraveerimine

Kasutame CO2 laserlõikusseadmeid ja fiibermarkerimisseadet. Tööala mõõdud on kuni 2300x1500.

Freesimine

Freesimisteenust pakume aastast 2005. Põhiliselt töötleme plasti ja puitu, millest toodame tarvikuid, rakiseid, masinate detaile, mudeleid ja vorme ning seadmetele varuosi. Meie peamised kliendid on tööstusettevõtted, reklaamifirmad, muuseumid ja kunstnikud.

3D Skaneerimine

Kasutame oma töös sageli 3D skaneerimist ning pakume seda ka teenusena, vajadusel loome CAD mudelid.

Plastide töötlus

Töötleme plaste vastavalt kliendi vajadustele. Freesime, profileerime, laserlõikame, termovormime, poleerime ja painutame plaste.

www.eccom.ee

▲ Uudisfoto nominent. Riigikogu uue koosseisu esimesel istungipäeval viisid EKRE fraktsiooni liikmed ja minister Martin Helme fraktsiooni grupipildi pildistamise ajaks Euroopa Liidu lipud riigikogu Valge saali nurka. Pärast asetati lipud oma kohale tagasi. Mõni kuu hiljem toimus riigikogus kirglik arutelu, kas Toompea lossi Valges saalis peaks riigilippudele lisaks olema Euroopa Liidu lipud. Kahe hääletamise tulemusena leiti napi ülekaaluga, et ei peaks. FOTO: LIIS TREIMANN

◀ Uudisfoto nominent. Suusatreener Mati Alaver tunnustati kohtus süüdi. Alaver sammas kohtumajast välja ajakirjanikele sõnagi lausumata, kommentaare jagas tema kaitsja Aivar Pilv. FOTO: LIIS TREIMANN

4 ЭПИЦЕНТР

Раз ступенька, два ступенька - будет пенсия

В декабре парламент Эстонии принял четыре существенных изменения в пенсионной системе. Страховые паи заменят «обязательными долями», на пенсию можно будет выходить раньше, однако пенсионный возраст будет расти. Кроме того, некоторые люди получат право присоединиться ко второй ступени. Два объясняют, как будет работать новая система и как изменения повлияют на размер будущей пенсии.

Деловые
20.12.2019

Общая схема расчёта пенсии с 2021 года

1. Исходные данные

2. Расчёт пенсии

3. Итоговая пенсия

4. Пример расчёта

5. Заключение

6. Источники

7. Примечания

8. Ссылки

9. Автор

10. Редакция

11. Контакты

12. Публикация

13. Версия

14. История изменений

15. Комментарии

16. Отзывы

17. Вопросы

18. Ответы

19. Заключение

20. Источники

21. Примечания

22. Ссылки

23. Автор

24. Редакция

25. Контакты

26. Публикация

27. Версия

28. История изменений

29. Комментарии

30. Отзывы

31. Вопросы

32. Ответы

33. Заключение

34. Источники

35. Примечания

36. Ссылки

37. Автор

38. Редакция

39. Контакты

40. Публикация

41. Версия

42. История изменений

43. Комментарии

44. Отзывы

45. Вопросы

46. Ответы

47. Заключение

48. Источники

49. Примечания

50. Ссылки

51. Автор

52. Редакция

53. Контакты

54. Публикация

55. Версия

56. История изменений

57. Комментарии

58. Отзывы

59. Вопросы

60. Ответы

61. Заключение

62. Источники

63. Примечания

64. Ссылки

65. Автор

66. Редакция

67. Контакты

68. Публикация

69. Версия

70. История изменений

71. Комментарии

72. Отзывы

73. Вопросы

74. Ответы

75. Заключение

76. Источники

77. Примечания

78. Ссылки

79. Автор

80. Редакция

81. Контакты

82. Публикация

83. Версия

84. История изменений

85. Комментарии

86. Отзывы

87. Вопросы

88. Ответы

89. Заключение

90. Источники

91. Примечания

92. Ссылки

93. Автор

94. Редакция

95. Контакты

96. Публикация

97. Версия

98. История изменений

99. Комментарии

100. Отзывы

101. Вопросы

102. Ответы

103. Заключение

104. Источники

105. Примечания

106. Ссылки

107. Автор

108. Редакция

109. Контакты

110. Публикация

111. Версия

112. История изменений

113. Комментарии

114. Отзывы

Деловые
20.12.2019

Более гибкий период выхода на пенсию с 2021 года

Вторая часть реформы обязательного пенсионного страхования вступает в силу. Это означает, что с 2021 года будет возможно выходить на пенсию раньше, чем в 63 года, но при этом возраст выхода на пенсию будет постепенно повышаться. Это касается как мужчин, так и женщин. Для мужчин возраст выхода на пенсию будет повышаться с 63 до 65 лет, а для женщин - с 60 до 63 лет. Однако это повышение будет происходить постепенно, по одному году в год. Кроме того, с 2021 года будет возможно выходить на пенсию раньше, чем в 63 года, но при этом возраст выхода на пенсию будет постепенно повышаться. Это касается как мужчин, так и женщин. Для мужчин возраст выхода на пенсию будет повышаться с 63 до 65 лет, а для женщин - с 60 до 63 лет. Однако это повышение будет происходить постепенно, по одному году в год.

Пенсионный возраст

Таблица пенсионного возраста. В таблице указаны минимальный и максимальный возраст выхода на пенсию для мужчин и женщин. Минимальный возраст выхода на пенсию для мужчин составляет 63 года, а для женщин - 60 лет. Максимальный возраст выхода на пенсию для мужчин составляет 65 лет, а для женщин - 63 года. Однако это повышение будет происходить постепенно, по одному году в год.

67

При расчёте паёв роль играет общая годовая сумма зарплат, а не количество проработанных месяцев.

Для присоединившихся ко второй ступени

Пенсионеры по старости, которые присоединились ко второй ступени, смогут получать пенсию в размере 100% от суммы своих взносов. Это касается как мужчин, так и женщин. Для мужчин это будет означать, что они смогут получать пенсию в размере 100% от суммы своих взносов, а для женщин - в размере 100% от суммы своих взносов. Однако это повышение будет происходить постепенно, по одному году в год.

4.

Справка. Пенсионеры по старости, которые присоединились ко второй ступени, смогут получать пенсию в размере 100% от суммы своих взносов. Это касается как мужчин, так и женщин. Для мужчин это будет означать, что они смогут получать пенсию в размере 100% от суммы своих взносов, а для женщин - в размере 100% от суммы своих взносов. Однако это повышение будет происходить постепенно, по одному году в год.

Кujunduse parimad

▲ Paariskülgede kategoorias võitis Delovõje Vedomosti artikliga, kus selgitatakse, kuidas uus pensionisüsteem töötab ja kuidas muudatused mõjutavad pensioni suurust - kujundaja Jelena Tsenno.

◀ Esikülgede kategoorias võitjat seekord välja ei kuulutatud. Ära märgiti artikkel Eesti investorite seas populaarse Apple'i oodatust väiksema tulemuse kohta - investorid ehmused ja aktsia avanes järgmisel päeval pea 9% miinuses. Esikülje kujundas Margit Toovere.

Soovime teile ilusat jõuluaega ja teguderohket uut aastat!

Soovib Lanseci pere.

LanSec

Naljaked palad toimetuse köögipoolelt

ANU JÕGI
anu.jogi@aripaev.ee

Üks sagedusala oli vaba ja Äripäeval **õnnetus** see konkursiga endale võita. Niisuguse lausega pidi peaaegu trükki minema artikkel Äripäeva raadio algusaegadest. Õnneks tegi toimetaja hoolitsev käsi õnnetusest **õnnestumise** ja nii on ka raadio käsi hästi käinud.

Äripäeva toimetajad on sel aastal veel palju toredaid vigu ja kelmikaid sõnastusi kinni püüdnud. Näiteks laskem fantaasialennata. Artiklis on kirjas, et Hiiu maast 14 kilomeetri kaugusel olevale madalale on lisaks seal peatuvatele rändlindudele hammast ihunud ka meretuuleparkide arendajad. Sellest saab multifilmiliku pildi ette küll: on kuskil ühed arendajad, rahapakid istumise all ja käes viil, millega valguses kiiskavatele lõikehammastele veel viimane lihv anda. Aga linnud? Neil vaesekestel pole juba miljoneid aastaid ühtegi hammast ihumiseks. Ilmselt jäävad siis konkurentsis alla.

Kujundid muutuvad ajas. Sajand tagasi olid kellad selleks, et neid **helistada**, aga enam mitte. Nii pole ka imestada, kui loeme ridu: "Vastuvõetamatud sammud annavad põhjust häirekella **lasta**."

Õnneks on ka püsivaid asju. Nii on Eesti skoor rahapesuindeksis viimased kaheksa aastat püsinud üsna **muutlikuna**.

VALIK KEELEAPSE Üks täht muudab kõike

► Kert Kingo ütles, et on püüdnud end ministeeriumis asjades **krussi** viia.

► **Ajupuudus** sai uue panga loomisest saatuslikuks, arvas ta.

► Ivanov märkis, et endiselt tegelevad nad ka **ühisrahatusega**.

► **Maksukaruselle** ohjeldaks vaid euroala koostöö.

► Nii ei pea ta tingimata püüdma iga häält ega arvestama **parteikaslaste** kõige äärmuslikumate vaadetega.

► "Me olime esimene sellelaadne investeerimisplatvorm kogu **Kasu-Aasias**."

► Valitsemise eetikasse pole juurdunud arusaamine, et **lühisugulastel** pole kohane olla ühel ajal otsustuskogude liikmeks.

► Eelkõige oli nende mure, kas uued omanikud tagavad ikka läbipaistva **kitumise** tööjõu kasutamisel.

► Juhtivate autotööstusriikidega

on raske konkureerida, samas saame vaadata, mida oleks tark teha **kliimaeesmärkide** täitmiseks siin kohapeal.

► "Edasilükkamispalve on saabunud," tviitis Donald Tusk, lisades, et ta **ilustab** nüüd konsultatsioone Euroopa riigipeadega.

► Ökonomisti sõnul on **armetus** valimisvõitluses lubadustega kerge üle piiri minna.

► See ei ole Eesti pikaajalistes huvides, et Eesti ja kohalik ökosüsteem jääb **kanatajaks**.

► **Seajuures** korrigeeriti majanduskasvu nii esimeses kui ka teises kvartalis allapoole.

► Päeval, mil uus riigikogu Toom-

peale tuli, olid **valmisplakadid** juba tänavatel tagasi.

► Hoopis teine firma **puhkas** õitsele.

► Meie piirkonda vaatavad varahaldurid, kes otsivad **tuletiku**ga taga suuremaid võimalusi taristusektoris. (Loomulikult oleks öelda: **tikutulega**.)

► Politsei- ja piirivalveameti esindaja tõdes, et on ka julgeid inimesi, kes ei lase endal **kõrva üle naha** tõmmata.

► Suureks erinevuseks Leedu ja Eestiga võrreldes on Lätis **elamusehituse** vähenenud aktiivsus.

► **Suuriigid** kergitasid nafta hinda.

► Kokkuvõttes olid kinnisvarafondi **tulemusud** neljandas kvartalis tugevad.

► USA president kaalub plaani allkirjastada valitsuse määrus, millega kuulutatakse välja **erakolukord**, mis keelaks USA firmadel Hiina Huawei ja ZTEga äri teha.

► Kui **kassikaliste** ettevõtete vahel saadetakse enne igasuguseid läbirääkimisi ette konfidentsiaalsuskokkulepped, siis idufirmades on neid vähem.

► Toitlustusettevõtete esindusliit pakub lahenduseks alandada söögikohas pakutava alkoholi **käibenaks** 24 protsendilt 14-le.

▲ Kui mingit asja võrrelda rätsepaülikonnaga, võiks ju ette kujutada, et kõik on tehtud täpselt mõõdu järgi ja professionaalselt. Aga mõnikord tundub kirjutajale, et sellest ei piisa. Siis saab vinti veel peale keerata. Võib kirjutada: "See on nagu rätsepaülikond, mis istub nagu kinnas." Või siiski mitte?

ILLUSTRATSIOON: ANTI VEERMAA

Pimekohting

2 näitlejat
12 rolli!

MARIKA
KOROLEV

HENRIK
NORMANN

KOMÖÖDIATEATER
50 38 045

Autor: Ivo Parbus,
Lavastaja: Rednar Annus
Kunstnik: Riina Andresen
Grimm: Hille Leiten,
Mare Bachman

Lisaetendused!

15.01 VILJANDI UGALA
17.01 VÄIKE-MAARJA SELTSIMAJA
21.01 PÕLVA KULTUURIKESKUS
22.01 JÕGEVA KULTUURIKESKUS
23.01 HELSINGI ALEKSANDRI TEATER
24.01 HALJALA RAHVAMAJA
25.01 PÕLTSAMAA KULTUURIKESKUS kell 17
27.01 TÜRI KULTUURIKESKUS

28.01 MÄRJAMAA RAHVAMAJA
30.01 TALLINN RAHVUSRAAMATUKOGU
31.01 VIIMSI HUVIKESKUS
16.02 PÄRNU ENDLA
17.02 TORNIMÄE RAHVAMAJA
18.02 KURESSAARE KULTUURIKESKUS
19.02 HAAPSALU KULTUURIKESKUS
20.02 KÄRDLA KULTUURIKESKUS
21.02 JÄRVAKANDI KULTUURIHALL
27.02 RÄPINA KULTUURIKESKUS
28.02 PUHJA SELTSIMAJA

Algus kell 19

AS BACULA

Täna oma kliente ja koostööpartnereid.
Soovime teile rahulikku jõuluaega!

BACULA • AASTAST 1989
30
AAKRE MOOS

Kõik suud moosiseks!

www.moos.ee

https://www.kinnisvarateenindus.ee

kinnisvarateenindus

TEENUSED REFERENTSID ETTEVÖTTEST KONTAKT

*Täname kõiki koostööpartnereid usalduse eest
ja soovime meeldivat pühadeaega!*

Korras hoid algab siit!

*Okincure soovib kõikidele tänastele ja tulevastele
klientidele ning partneritele
kauneid jõule ja edukat uut aastat!*

Täname meeldiva koostöö eest lõppeval aastal!

OK INCURE
Part of B Holding

www.okincure.ee

Millega üllatad jõulupühade ajal?

Oleme avara valikuga köögi- ja kodutarvete kauplus,
mis soovib aidata Sul sellele vastust leida.

Kiika ka e-poodi:
www.kodusvajalik.ee

Tule uudistama!
Rocca al Mare Keskuse 2. korrusel,
Järve keskuse 0-korrusel ning Rakveres
Vaala keskuses.

Apelsin

Kauneid jõule ja
suurepärast uut aastat!

SUUR
MUNAMÄGI

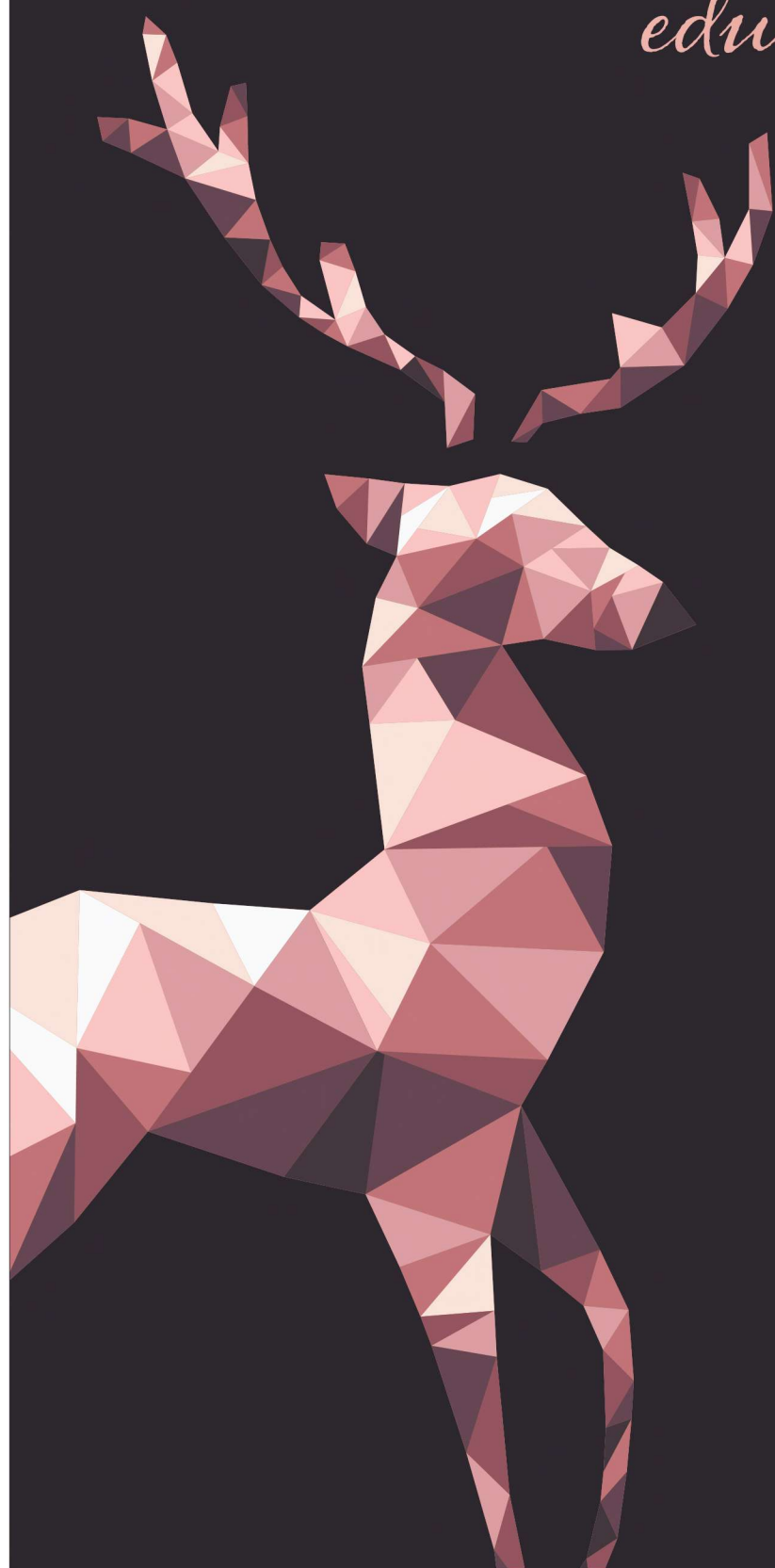
EGGO

TERVIST
EESTIMAA KANADELT!

 [eggomuna](https://www.facebook.com/eggomuna)
www.eggomuna.ee

*Soovime kõikidele klientidele
ning koostööpartneritele
kauneid jõule ning
edukat uut aastat!*

LOYATIC

PÕRANDAKATTED JA PAIGALDUS